

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Патоморфологія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Медичний інститут. Кафедра патологічної анатомії
Розробник(и)	Гирявенко Наталія Іванівна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-ЕНЕА – другий цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	20 тижнів протягом 4-го семестру, 18 тижнів протягом 5-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг дисципліни становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 100 годин становить контактна робота з викладачем (76 годин практичних занять та 24 годин лекції), 50 годин становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Стоматологія"
Передумови для вивчення дисципліни	Медична біологія, Клінічна біохімія, Основи анатомії людини, Гістологія, цитологія та ембріологія, Основи нормальної та патологічної фізіології людини, Пропедевтика клінічних дисциплін
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

1. Вивчення макро-мікроскопічних та молекулярно-ультраструктурних змін організму людини при розвитку захворювань. 2. Вивчення типових загально-патологічних процесів, сукупність яких зумовлює морфологічні прояви захворювань. 3. Вивчення структурного підґрунтя розвитку хвороб та їх клінічних проявів, структурних основ одужання, ускладнень та наслідків. 4. Вивчення методів патоморфологічних досліджень: аутопсія, біопсія, дослідження біопсійного матеріалу, експериментальне моделювання захворювань.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна патологічна анатомія
Тема 1 Патологічна анатомія як наука, галузь практичної медицини і навчальна дисципліна. Зміст, задачі, об'єкти та методи дослідження патологічної анатомії. Основні етапи розвитку патоморфології. Українська патоморфологічна школа.
Тема 2 Морфологія зворотного і незворотного ушкодження клітин і тканин. Внутрішньоклітинне та позаклітинне накопичення білків, вуглеводів та ліпідів.

<p>Тема 3 Порушення обміну речовин і їх метаболізму. Морфологія патологічного накопичення ендогенних і екзогенних пігментів. Порушення обміну порфіринів. Стан зубів при порфірії.</p>
<p>Тема 4 Основи танатології. Некроз і апоптоз. Смерть, визначення, ознаки смерті. Класифікація та морфологічні прояви некрозу. Нома морфологія: етіологія, морфологічні прояви, ускладнення, наслідки.</p>
<p>Тема 5 Процеси адаптації (приспосовування) та компенсації. Місце процесів адаптації та компенсації в патології найважливіших патологічних процесів. Регенерація, її види. Загоєння ран. Загоювання ран та лунки після видалення зуба.</p>
<p>Тема 6 Розлади кровообігу. Гіперемія, недокрів'я (ішемія), інфаркт, кровотеча, крововилив, стаз, плазморагія.</p>
<p>Тема 7 Порушення гемостазу. Стаз. Тромбоз. Емболія. Шок.</p>
<p>Тема 8 ДВЗ-синдром. Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки.</p>
<p>Тема 9 Запалення. Загальне вчення про запалення. Гостре та хронічне запалення. Ексудативне запалення. Первинні та вторинні елементи ураження слизової оболонки порожнини рота.</p>
<p>Тема 10 Запалення Проліферативне запалення. Специфічне запалення. Особливості перебігу запальних процесів у стоматології.</p>
<p>Тема 11 Патоморфологія імунної системи. Реакції та механізми гіперчутливості. Аутоімунні хвороби, імунологічна недостатність: загальна клініко-морфологічна характеристика.</p>
<p>Тема 12 Пухлини. Загальні відомості. Морфо- та гістогенез пухлин. Принципи класифікації пухлин. Особливості перебігу пухлинних процесів у стоматології.</p>
<p>Тема 13 Пухлини. Передпухлинні (передракові) стани і зміни, їхня сутність, морфологія. Протипухлинний імунітет. Загальні особливості злоякісних та доброякісних пухлин. Загальна характеристика та номенклатура пухлин з тканин, що походять з мезенхіми.</p>
<p>Тема 14 Пухлини. Номенклатура і морфологічні особливості пухлин, що походять із меланінутворюючої тканини.</p>
<p>Тема 15 Пухлини. Номенклатура і морфологічні особливості пухлин, що походять з нервової тканини.</p>

<p>Тема 16 Пухлини. Номенклатура і морфологічні особливості пухлин, що походять з епітелію. Епітеліальні органоспецифічні пухлини та пухлини без специфічної локалізації.</p>
<p>Тема 17 Пухлини та пухлиноподібні захворювання щелеп. Етіологія, патогенез, морфологія, ускладнення.</p>
<p>Тема 18 Пухлини та пухлиноподібні захворювання слинних залоз. Етіологія, патогенез, класифікація, морфологія, ускладнення.</p>
<p>Тема 19 Підсумковий модульний контроль IV семестру. Підсумковий модульний контроль IV семестру.</p>
<p>Модуль 2. Спеціальна патологічна анатомія</p>
<p>Тема 20 Анемії. Класифікація, загальна клініко-морфологічна характеристика, причини смерті.</p>
<p>Тема 21 Лейкози. Лімфоми. Класифікація лейкозів, їх загальна клініко-морфологічна характеристика. Класифікація лімфом, їх загальна клініко-морфологічна характеристика.</p>
<p>Тема 22 Атеросклероз. Морфологічна характеристика. Макро- та мікроскопічні стадії атеросклерозу. Особливості перебігу парадонтиту при атеросклерозі.</p>
<p>Тема 23 Захворювання серцево-судинної системи. Ішемічна та гіпертонічна хвороба серця: причини, фактори ризику, класифікація, морфологічні зміни, ускладнення, причини смерті. Прояви патологічних змін в ротовій порожнині при гіпертонічній хворобі.</p>
<p>Тема 24 Системні хвороби сполучної тканини з аутоімунізацією. Етіологія, патогенез, морфологічна характеристика, ускладнення. Особливості патологічних змін в щелепно-лицевій ділянці при системних хворобах сполучної тканини.</p>
<p>Тема 25 Захворювання органів дихання. Етіологія, класифікація, патогенез, морфологічна характеристика, ускладнення.</p>
<p>Тема 26 Туберкульоз. Етіологія, патогенез, морфогенез, класифікація. Морфологія тканинних реакцій при туберкульозі. Морфологічна характеристика первинного та гематогенного туберкульозу. Морфологічні зміни в щелепно-лицевій системі при туберкульозі.</p>
<p>Тема 27 Вторинний туберкульоз. Класифікація, морфологічна характеристика. Сучасний патоморфоз туберкульозу</p>
<p>Тема 28 Хвороби шлунку. Клініко-морфологічна характеристика захворювань шлунку, ускладнення, наслідки.</p>

Тема 29 Гастрит. Класифікація гастритів, морфологічна характеристика, ускладнення.
Тема 30 Хвороби кишечника. Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення.
Тема 31 Хвороби печінки. Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення.
Тема 32 Гепатит. Класифікація, морфогенез, морфологічна характеристика, наслідки, прогноз.
Тема 33 Хвороби жовчовивідної системи. Жовчно-кам'яна хвороба. Холецистит: морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 34 Хвороби нирок. Класифікація. Морфологічна характеристика, ускладнення.
Тема 35 Захворювання ендокринної системи. Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 36 Хвороби жіночої та чоловічої статеві системи . Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 37 Патологія вагітності та післяпологового періоду. Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 38 Пре- та перинатальна патологія. Пологова травма. Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 39 Синдром набутого імунодефіциту (СНІД). Морфогенез, клініко-морфологічна характеристика. СНІД-асоційовані захворювання. Ускладнення, причини смерті.
Тема 40 Вірусні інфекції. Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 41 Бактеріальні інфекції. Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 42 Венеричні хвороби. Первинний та вторинний сифіліс. Морфологічна характеристика вісцерального сифілісу та уродженого сифілісу. Морфологічні зміни в щелепно-лицевій системі при сифілісі.
Тема 43 Особливо небезпечні інфекції. Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.

<p>Тема 44 Сепсис, як особлива форма розвитку інфекції.</p> <p>Клініко-морфологічні форми сепсису. Відмінності від інших інфекцій. Поняття про септичне вогнище, вхідні ворота. Етіологія, патогенез, морфологічні прояви, наслідки. Одонтогенний сепсис.</p>
<p>Тема 45 Карантинні інфекції.</p> <p>Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.</p>
<p>Тема 46 Інфекційні і паразитарні хвороби.</p> <p>Характеристика інфекційного процесу. Кишкові інфекційні хвороби. Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.</p>
<p>Тема 47 Хвороби, збудниками яких є найпростіші.</p> <p>Морфогенез, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.</p>
<p>Тема 48 Хвороби твердих тканин зуба, пульпи.</p> <p>Пульпіт. Карієс: етіологія, патогенез, патологічна анатомія, ускладнення.</p>
<p>Тема 49 Некаріозні ураження твердих тканин зубів.</p> <p>Різновиди некаріозних уражень твердих тканин зуба, етіологія, морфологія, ускладнення, наслідки.</p>
<p>Тема 50 Хвороби ясен, язика, губ.</p> <p>Первинні та вторинні елементи ураження слизової оболонки порожнини рота. Основні морфологічні прояви, ускладнення.</p>
<p>Тема 51 Стоматит.</p> <p>Етіологія, морфологічні прояви, ускладнення.</p>
<p>Тема 52 Периодонтит.</p> <p>Етіологія, патогенез, морфологічні прояви, ускладнення та наслідки.</p>
<p>Тема 53 Запальні захворювання щелеп.</p> <p>Остеомієліт та періостит. Етіологія, патогенез, морфологія, ускладнення, наслідки.</p>
<p>Тема 54 Артрити нижньощелепного суглобу.</p> <p>Класифікація, морфологічні прояви, ускладнення, наслідки.</p>
<p>Тема 55 Артрози нижньощелепного суглобу.</p> <p>Класифікація, морфологія, ускладнення, наслідки.</p>
<p>Тема 56 Пародонтоми.</p> <p>Різновиди, морфологія, наслідки.</p>
<p>Тема 57 Хвороби пародонту.</p> <p>Пародонтоз. Ідіопатичний прогресуючий пародонтоліз. Етіологія, патогенез, морфологія, ускладнення, наслідки хвороб пародонту та ідіопатичного прогресуючого пародонтолізу.</p>

Тема 58 Підготовка до іспиту Підготовка до іспиту (повтор тестових завдань "Крок 1")
Тема 59 Підготовка до іспиту Підготовка до іспиту (повтор теоретичного матеріалу за всіма темами дисципліни)

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Володіти знаннями про типові загально-патологічні процеси, за встановленими алгоритмами охарактеризувати їх сукупність, що зумовлює морфологічні прояви захворювань.
РН2	Мати спеціалізовані знання про структурне підґрунтя розвитку хвороб та їх клінічних проявів, структурних основ одужання, ускладнень, наслідків, основних причин смерті.
РН3	Вміти виділити та зафіксувати основні зміни у внутрішніх органах при різноманітних патологічних процесах, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
РН4	Вивчити основні методи патоморфологічних досліджень: аутопсія, біопсія, дослідження біопсійного матеріалу, експериментальне моделювання захворювань.
РН5	Вміти застосовувати отримані знання з патоморфології в практичних ситуаціях при проведенні диференційної діагностики захворювань. Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності. Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінювання результатів розтину і методів прижиттєвої діагностики хвороб.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 221 Стоматологія:

ПР1	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).
ПР2	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лищевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).
ПР3	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лищевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
ПР4	Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПР19	Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.
ПР20	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Патологічна анатомія як наука, галузь практичної медицини і навчальна дисципліна.	
ІндЗан1	"Патологічна анатомія як наука, галузь практичної медицини і навчальна дисципліна." (денна) Зміст, задачі, об'єкти та методи дослідження патологічної анатомії. Основні етапи розвитку патоморфології. Українська патоморфологічна школа.
Тема 2. Морфологія зворотного і незворотного ушкодження клітин і тканин.	
Лк1	"Морфологія зворотного і незворотного ушкодження клітин і тканин." (денна) Внутрішньоклітинне та позаклітинне накопичення білків, вуглеводів та ліпідів.
Пр1	"Морфологія зворотного і незворотного ушкодження клітин і тканин." (денна) Внутрішньоклітинне та позаклітинне накопичення білків, вуглеводів та ліпідів.
Тема 3. Порушення обміну речовин і їх метаболізму.	
Лк1	"Порушення обміну речовин і їх метаболізму." (денна) Морфологія патологічного накопичення ендогенних і екзогенних пігментів. Порушення обміну порфіринів. Стан зубів при порфірії.
Пр1	"Порушення обміну речовин і їх метаболізму." (денна) Морфологія патологічного накопичення ендогенних і екзогенних пігментів. Порушення обміну порфіринів. Стан зубів при порфірії.
Тема 4. Основи танатології. Некроз і апоптоз.	
Лк2	"Основи танатології. Некроз і апоптоз." (денна) Смерть, визначення, ознаки смерті. Класифікація та морфологічні прояви некрозу. Нома морфологія: етіологія, морфологічні прояви, ускладнення, наслідки.
Пр2	"Основи танатології. Некроз і апоптоз." (денна) Смерть, визначення, ознаки смерті. Класифікація та морфологічні прояви некрозу. Нома морфологія: етіологія, морфологічні прояви, ускладнення, наслідки.
Тема 5. Процеси адаптації (приспосовування) та компенсації.	
Лк2	"Процеси адаптації (приспосовування) та компенсації." (денна) Місце процесів адаптації та компенсації в патології найважливіших патологічних процесів. Регенерація, її види. Загоєння ран. Загоювання ран та лунки після видалення зуба.

<p>Пр3 "Процеси адаптації (притосування) та компенсації." (денна)</p> <p>Місце процесів адаптації та компенсації в патології найважливіших патологічних процесів. Регенерація, її види. Загоєння ран. Загоювання ран та лунки після видалення зуба.</p>
<p>Тема 6. Розлади кровообігу.</p>
<p>Лк3 "Розлади кровообігу." (денна)</p> <p>Гіперемія, недокрів'я (ішемія), інфаркт, кровотеча, крововилив, стаз, плазморагія.</p>
<p>Пр4 "Розлади кровообігу." (денна)</p> <p>Гіперемія, недокрів'я (ішемія), інфаркт, кровотеча, крововилив, стаз, плазморагія.</p>
<p>Тема 7. Порушення гемостазу.</p>
<p>Лк3 "Порушення гемостазу." (денна)</p> <p>Стаз. Тромбоз. Емболія. Шок.</p>
<p>Пр4 "Порушення гемостазу." (денна)</p> <p>Стаз. Тромбоз. Емболія. Шок.</p>
<p>Тема 8. ДВЗ-синдром.</p>
<p>ІндЗан2 "ДВЗ-синдром." (денна)</p> <p>Морфологічна характеристика, ускладнення, наслідки.</p>
<p>Тема 9. Запалення.</p>
<p>Лк4 "Запалення." (денна)</p> <p>Загальне вчення про запалення. Гостре та хронічне запалення. Ексудативне запалення. Первинні та вторинні елементи ураження слизової оболонки порожнини рота.</p>
<p>Пр5 "Запалення." (денна)</p> <p>Загальне вчення про запалення. Гостре та хронічне запалення. Ексудативне запалення. Первинні та вторинні елементи ураження слизової оболонки порожнини рота.</p>
<p>Тема 10. Запалення</p>
<p>Лк4 "Запалення." (денна)</p> <p>Проліферативне запалення. Специфічне запалення. Особливості перебігу запальних процесів у стоматології.</p>
<p>Пр5 "Запалення" (денна)</p> <p>Проліферативне запалення. Специфічне запалення. Особливості перебігу запальних процесів у стоматології.</p>
<p>Тема 11. Патоморфологія імунної системи.</p>
<p>ІндЗан3 "Патоморфологія імунної системи." (денна)</p> <p>Реакції та механізми гіперчутливості. Аутоімунні хвороби, імунологічна недостатність: загальна клініко-морфологічна характеристика.</p>

Тема 12. Пухлини.
Лк5 "Пухлини." (денна) Загальні відомості. Морфо- та гістогенез пухлин. Принципи класифікації пухлин. Особливості перебігу пухлинних процесів у стоматології.
Пр6 "Пухлини." (денна) Загальні відомості. Морфо- та гістогенез пухлин. Принципи класифікації пухлин. Особливості перебігу пухлинних процесів у стоматології.
Тема 13. Пухлини.
Лк5 "Пухлини." (денна) Передпухлинні (передракові) стани і зміни, їхня сутність, морфологія. Протипухлинний імунітет. Загальні особливості злоякісних та доброякісних пухлин. Загальна характеристика та номенклатура пухлин з тканин, що походять з мезенхіми.
Пр6 "Пухлини." (денна) Передпухлинні (передракові) стани і зміни, їхня сутність, морфологія. Протипухлинний імунітет. Загальні особливості злоякісних та доброякісних пухлин. Загальна характеристика та номенклатура пухлин з тканин, що походять з мезенхіми.
Тема 14. Пухлини.
Пр7 "Пухлини." (денна) Номенклатура і морфологічні особливості пухлин, що походять із меланінутворюючої тканини.
Тема 15. Пухлини.
Пр7 "Пухлини." (денна) Номенклатура і морфологічні особливості пухлин, що походять з нервової тканини.
Тема 16. Пухлини.
Лк5 "Пухлини." (денна) Номенклатура і морфологічні особливості пухлин, що походять з епітелію. Епітеліальні органоспецифічні пухлини та пухлини без специфічної локалізації.
Пр8 "Пухлини." (денна) Номенклатура і морфологічні особливості пухлин, що походять з епітелію. Епітеліальні органоспецифічні пухлини та пухлини без специфічної локалізації.
Тема 17. Пухлини та пухлиноподібні захворювання щелеп.
Лк6 "Пухлини та пухлиноподібні захворювання щелеп." (денна) Етіологія, патогенез, морфологія, ускладнення.
Пр9 "Пухлини та пухлиноподібні захворювання щелеп." (денна) Етіологія, патогенез, морфологія, ускладнення.
Тема 18. Пухлини та пухлиноподібні захворювання слинних залоз.

<p>Лк6 "Пухлини та пухлиноподібні захворювання слинних залоз." (денна) Етіологія, патогенез, класифікація, морфологія, ускладнення.</p>
<p>Пр9 "Пухлини та пухлиноподібні захворювання слинних залоз." (денна) Етіологія, патогенез, класифікація, морфологія, ускладнення.</p>
<p>Тема 19. Підсумковий модульний контроль IV семестру.</p>
<p>Пр10 "Підсумковий модульний контроль IV семестру." (денна) Підсумковий модульний контроль IV семестру.</p>
<p>Тема 20. Анемії.</p>
<p>Лк7 "Анемії." (денна) Класифікація, загальна клініко-морфологічна характеристика, причини смерті.</p>
<p>Пр11 "Анемії." (денна) Класифікація, загальна клініко-морфологічна характеристика, причини смерті.</p>
<p>Тема 21. Лейкози. Лімфоми.</p>
<p>Лк7 "Лейкози. Лімфоми." (денна) Класифікація лейкозів, їх загальна клініко-морфологічна характеристика. Класифікація лімфом, їх загальна клініко-морфологічна характеристика.</p>
<p>Пр11 "Лейкози. Лімфоми." (денна) Класифікація лейкозів, їх загальна клініко-морфологічна характеристика. Класифікація лімфом, їх загальна клініко-морфологічна характеристика.</p>
<p>Тема 22. Атеросклероз.</p>
<p>Лк8 "Атеросклероз." (денна) Морфологічна характеристика. Макро- та мікроскопічні стадії атеросклерозу. Особливості перебігу парадонтиту при атеросклерозі.</p>
<p>Пр12 "Атеросклероз." (денна) Морфологічна характеристика. Макро- та мікроскопічні стадії атеросклерозу. Особливості перебігу парадонтиту при атеросклерозі.</p>
<p>Тема 23. Захворювання серцево-судинної системи.</p>
<p>Лк8 "Захворювання серцево-судинної системи." (денна) Ішемічна та гіпертонічна хвороба серця: причини, фактори ризику, класифікація, морфологічні зміни, ускладнення, причини смерті. Прояви патологічних змін в ротовій порожнині при гіпертонічній хворобі.</p>

<p>Пр12 "Захворювання серцево-судинної системи." (денна)</p> <p>Ішемічна та гіпертонічна хвороба серця: причини, фактори ризику, класифікація, морфологічні зміни, ускладнення, причини смерті. Прояви патологічних змін в ротовій порожнині при гіпертонічній хворобі.</p>
<p>Тема 24. Системні хвороби сполучної тканини з аутоімунізацією.</p>
<p>Лк8 "Системні хвороби сполучної тканини з аутоімунізацією." (денна)</p> <p>Етіологія, патогенез, морфологічна характеристика, ускладнення. Особливості патологічних змін в щелепно-лицевій ділянці при системних хворобах сполучної тканини.</p>
<p>Пр12 "Системні хвороби сполучної тканини з аутоімунізацією." (денна)</p> <p>Етіологія, патогенез, морфологічна характеристика, ускладнення. Особливості патологічних змін в щелепно-лицевій ділянці при системних хворобах сполучної тканини.</p>
<p>Тема 25. Захворювання органів дихання.</p>
<p>Лк9 "Захворювання органів дихання." (денна)</p> <p>Етіологія, класифікація, патогенез, морфологічна характеристика, ускладнення.</p>
<p>Пр13 "Захворювання органів дихання." (денна)</p> <p>Етіологія, класифікація, патогенез, морфологічна характеристика, ускладнення.</p>
<p>Тема 26. Туберкульоз.</p>
<p>Лк9 "Туберкульоз." (денна)</p> <p>Етіологія, патогенез, морфогенез, класифікація. Морфологія тканинних реакцій при туберкульозі. Морфологічна характеристика первинного та гематогенного туберкульозу. Морфологічні зміни в щелепно-лицевій системі при туберкульозі.</p>
<p>Пр14 "Туберкульоз." (денна)</p> <p>Етіологія, патогенез, морфогенез, класифікація. Морфологія тканинних реакцій при туберкульозі. Морфологічна характеристика первинного та гематогенного туберкульозу. Морфологічні зміни в щелепно-лицевій системі при туберкульозі.</p>
<p>Тема 27. Вторинний туберкульоз.</p>
<p>Лк9 "Вторинний туберкульоз." (денна)</p> <p>Класифікація, морфологічна характеристика. Сучасний патоморфоз туберкульозу</p>
<p>Пр14 "Вторинний туберкульоз." (денна)</p> <p>Класифікація, морфологічна характеристика. Сучасний патоморфоз туберкульозу</p>
<p>Тема 28. Хвороби шлунку.</p>
<p>Лк10 "Хвороби шлунку." (денна)</p> <p>Клініко-морфологічна характеристика захворювань шлунку, ускладнення, наслідки.</p>

<p>Пр15 "Хвороби шлунку" (денна) Клініко-морфологічна характеристика захворювань шлунка, ускладнення, наслідки.</p>
<p>Тема 29. Гастрит.</p>
<p>ІндЗан4 "Гастрит." (денна) Класифікація гастритів, морфологічна характеристика, ускладнення.</p>
<p>Тема 30. Хвороби кишечника.</p>
<p>Лк10 "Хвороби кишечника." (денна) Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення.</p>
<p>Пр15 "Хвороби кишечника." (денна) Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення.</p>
<p>Тема 31. Хвороби печінки.</p>
<p>Лк10 "Хвороби печінки." (денна) Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення.</p>
<p>Пр16 "Хвороби печінки." (денна) Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення.</p>
<p>Тема 32. Гепатит.</p>
<p>ІндЗан5 "Гепатит." (денна) Класифікація, морфогенез, морфологічна характеристика, наслідки, прогноз.</p>
<p>Тема 33. Хвороби жовчовивідної системи.</p>
<p>ІндЗан6 "Хвороби жовчовивідної системи." (денна) Жовчно-кам'яна хвороба. Холецистит: морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.</p>
<p>Тема 34. Хвороби нирок.</p>
<p>Лк11 "Хвороби нирок." (денна) Класифікація. Морфологічна характеристика, ускладнення.</p>
<p>Пр17 "Хвороби нирок." (денна) Класифікація. Морфологічна характеристика, ускладнення.</p>
<p>Тема 35. Захворювання ендокринної системи.</p>
<p>Лк11 "Захворювання ендокринної системи." (денна) Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.</p>
<p>Пр17 "Захворювання ендокринної системи." (денна) Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.</p>

Тема 36. Хвороби жіночої та чоловічої статеві системи .
Пр18 "Хвороби жіночої та чоловічої статеві системи ." (денна) Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 37. Патологія вагітності та післяпологового періоду.
Пр18 "Патологія вагітності та післяпологового періоду." (денна) Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 38. Пре- та перинатальна патологія. Пологова травма.
Пр18 "Пре- та перинатальна патологія. Пологова травма." (денна) Класифікація, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 39. Синдром набутого імунодефіциту (СНІД).
ІндЗан7 "Синдром набутого імунодефіциту (СНІД)." (денна) Морфогенез, клініко-морфологічна характеристика. СНІД-асоційовані захворювання. Ускладнення, причини смерті.
Тема 40. Вірусні інфекції.
Лк12 "Вірусні інфекції." (денна) Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Пр19 "Вірусні інфекції." (денна) Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 41. Бактеріальні інфекції.
Лк12 "Бактеріальні інфекції." (денна) Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Пр19 "Бактеріальні інфекції." (денна) Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 42. Венеричні хвороби.
ІндЗан8 "Венеричні хвороби." (денна) Первинний та вторинний сифіліс. Морфологічна характеристика вісцерального сифілісу та уродженого сифілісу. Морфологічні зміни в щелепно-лицевій системі при сифілісі.
Тема 43. Особливо небезпечні інфекції.
ІндЗан9 "Особливо небезпечні інфекції." (денна) Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.
Тема 44. Сепсис, як особлива форма розвитку інфекції.

<p>ІндЗан10 "Сепсис, як особлива форма розвитку інфекції." (денна)</p> <p>Клініко-морфологічні форми сепсису. Відмінності від інших інфекцій. Поняття про септичне вогнище, вхідні ворота. Етіологія, патогенез, морфологічні прояви, наслідки. Одонтогенний сепсис.</p>
<p>Тема 45. Карантинні інфекції.</p>
<p>ІндЗан11 "Карантинні інфекції." (денна)</p> <p>Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.</p>
<p>Тема 46. Інфекційні і паразитарні хвороби.</p>
<p>ІндЗан12 "Інфекційні і паразитарні хвороби." (денна)</p> <p>Характеристика інфекційного процесу. Кишкові інфекційні хвороби. Морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.</p>
<p>Тема 47. Хвороби, збудниками яких є найпростіші.</p>
<p>ІндЗан13 "Хвороби, збудниками яких є найпростіші." (денна)</p> <p>Морфогенез, морфологічна характеристика, ускладнення, причини смерті.</p>
<p>Тема 48. Хвороби твердих тканин зуба, пульпи.</p>
<p>ІндЗан14 "Хвороби твердих тканин зуба, пульпи." (денна)</p> <p>Пульпіт. Карієс: етіологія, патогенез, патологічна анатомія, ускладнення.</p>
<p>Тема 49. Некаріозні ураження твердих тканин зубів.</p>
<p>ІндЗан15 "Некаріозні ураження твердих тканин зубів." (денна)</p> <p>Різновиди некаріозних уражень твердих тканин зуба, етіологія, морфологія, ускладнення, наслідки.</p>
<p>Тема 50. Хвороби ясен, язика, губ.</p>
<p>ІндЗан16 "Хвороби ясен, язика, губ." (денна)</p> <p>Первинні та вторинні елементи ураження слизової оболонки порожнини рота. Основні морфологічні прояви, ускладнення.</p>
<p>Тема 51. Стоматит.</p>
<p>ІндЗан17 "Стоматит." (денна)</p> <p>Етіологія, морфологічні прояви, ускладнення.</p>
<p>Тема 52. Періодонтит.</p>
<p>ІндЗан18 "Періодонтит." (денна)</p> <p>Етіологія, патогенез, морфологічні прояви, ускладнення та наслідки.</p>
<p>Тема 53. Запальні захворювання щелеп.</p>
<p>ІндЗан19 "Запальні захворювання щелеп." (денна)</p> <p>Остеомієліт та періостит. Етіологія, патогенез, морфологія, ускладнення, наслідки.</p>

Тема 54. Артрити нижньощелепного суглобу.
ІндЗан20 "Артрити нижньощелепного суглобу." (денна) Класифікація, морфологічні прояви, ускладнення, наслідки.
Тема 55. Артрози нижньощелепного суглобу.
ІндЗан21 "Артрози нижньощелепного суглобу." (денна) Класифікація, морфологія, ускладнення, наслідки.
Тема 56. Пародонтоми.
ІндЗан22 "Пародонтоми." (денна) Різновиди, морфологія, наслідки.
Тема 57. Хвороби пародонту.
ІндЗан23 "Хвороби пародонту." (денна) Пародонтоз. Ідіопатичний прогресуючий пародонтоліз. Етіологія, патогенез, морфологія, ускладнення, наслідки хвороб пародонту та ідіопатичного прогресуючого пародонтолізу.
ІндЗан24 "Підготовка до іспиту." (денна) Підготовка до іспиту.
ІндЗан25 "Підготовка до іспиту." (денна) Підготовка до іспиту.

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Аудиторна робота (лекції та практичні заняття).
НД2	Індивідуальне завдання: підготовка до тесту або опитування за темою практичного або індивідуального практичного завдання.
НД3	Індивідуальне завдання: завдання реферативного та аналітично-оглядового характеру.

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекції-візуалізації (оглядове викладення навчального матеріалу) із застосуванням мультимедійного проектора
МН2	Практичні заняття – робота під керівництвом викладача (пояснення основних змін у внутрішніх органах при розвитку хвороб та клінічних проявів, їх ускладнень та наслідків). Опанування практичних навичок у секційному залі при аутопсії та вирізці післяопераційного матеріалу
МН3	Самостійне опрацювання навчального матеріалу із використанням конспекту лекцій та основної навчальної літератури, робота із довідниками
МН4	Виконання індивідуальної СРС на основі підготовки до тестування або опитування за темою практичного або індивідуального практичного завдання, виконання завдання реферативного та аналітично-оглядового характеру.

Контроль навчальної роботи – тестування з теоретичного матеріалу, спостереження за правильністю виконання практичних навичок, співбесіда з проблемних питань, контроль самостійного виконання індивідуальної СРС.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$140 \leq RD < 169$
	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 139$
	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 119$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Опитування за темою практичного заняття
МФО2	Розв'язування ситуаційних завдань з Крок-1 з подальшим проміжним комп'ютерним тестуванням
МФО3	Аналіз та трактування макро- та мікроскопічних змін клітин, тканин, органів та систем при тих чи інших патологічних процесах

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Поточні заняття
МСО2	Перевірка теоретичних знань за семестр
МСО3	Перевірка практичних навичок за семестр
МСО4	Базові тестові завдання "Крок 1" за семестр
МСО5	Перевірка теоретичних знань за всіма темами дисципліни
МСО6	Перевірка практичних навичок за всіма темами дисципліни
МСО7	Базові тестові завдання "Крок 1" за всіма темами дисципліни

Контрольні заходи:

4 семестр	200 балів
МСО1. Поточні заняття	120
	120
МСО2. Перевірка теоретичних знань за семестр	40
	40
МСО3. Перевірка практичних навичок за семестр	20
	20

МСО4. Базові тестові завдання "Крок 1" за семестр	20
	20
5 семестр	200 балів
МСО1. Поточні заняття	120
	120
МСО5. Перевірка теоретичних знань за всіма темами дисципліни	40
	40
МСО6. Перевірка практичних навичок за всіма темами дисципліни	20
	20
МСО7. Базові тестові завдання "Крок 1" за всіма темами дисципліни	20
	20

Контрольні заходи в особливому випадку:

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Архів музейних мікро- та макропрепаратів
ЗН2	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі
ЗН3	Медичні споруди/приміщення та обладнання (клініки, лікарні тощо)
ЗН4	Лабораторне обладнання (медичне, матеріали та препарати, світлові мікроскопи тощо)
ЗН5	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН6	Програмне забезпечення для впровадження дистанційного навчання (конструктор навчальних матеріалів «Lectur.ED», навчальної платформи «MIX», месенджерів та ін.).

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Bodnar Ya., Romaniuk A., Voloshyn V., Gargin V. Essentials of pathology. / Ya. Bodnar, A. Romaniuk, V. Voloshyn, V. Gargin. – Kharkiv: Planeta-Print, 2020. – 216 p.
2	Патоморфологія та гістологія: атлас / за ред.: Д.Д. Зербіно, М.М. Багрія, Я.Я. Боднара, В.А. Діброви. – Вінниця : Нова Книга, 2016. – 800 с. : іл.
3	Neville B. Neville's Oral and Maxillofacial Pathology – Middle East Adapted Reprint – 1st Edition/ B. Neville. – Elsevier India. – 2017. – 558 p.
Допоміжна література	
1	Regezi Regezi J. Oral Pathology: Clinical Pathologic Correlations. 7th Edition /Joseph Regezi, James Sciubba, Richard Jordan. – Elsevier. – 2015. – 496 p.
2	Sivapathasundharam B. Shafer's Textbook of Oral Pathology. 8th Edition / B Sivapathasundharam. –Elsevier India. – 2016. – 794 p.

Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Сайт кафедри патологічної анатомії Медичного інституту СумДУ https://pathology.med.sumdu.edu.ua/index.php/uk/
2	Веб-сайти університетів та електронні ресурси мережі «Інтернет»
3	Лабораторія інтернет-патології для медичної освіти http://library.med.utah.edu/WebPath/webpath.html
4	Доброякісні і злоякісні новоутворення http://www.webpathology.com/
5	Інтернет-ресурси для практикуючого патолога https://www.geisingermedicallabs.com/lab/resources.shtml
6	Центр тестування – база ліцензійних тестових завдань «Крок-1»